

Κακέκτυπος και θλιβερός εκδυτικισμός

Νικήτας Χιωτίνης

(Επιστολή προς την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ)

Τα τελευταία χρόνια ολοκληρώνεται, στην Αθήνα κυρίως, μία διαδικασία που έχει ξεκινήσει στην Ελλάδα από τη δεκαετία του -60, ίσως και παλαιότερα : ένας κακέκτυπος, θλιβερός, συστηματικός και εν πολλοίς ανιδιοτελώς προωθούμενος εκδυτικισμός της. Θα ήθελα να αναφερθώ στα παρακάτω δείγματα, που είναι και καθοριστικά παραδείγματα γιατί την έχουν σημαδέψει μάλλον ανεπανόρθωτα. Πρώτα απ' όλα το νέο αεροδρόμιό της : ένα λυόμενο πολυτελείας, που θα μπορούσε να είχε γίνει σε μία οποιαδήποτε άλλη χώρα, υποδέχεται τους επισκέπτες σε μία από τις πλέον ιστορικά φορτισμένες πόλεις του Κόσμου . Στη συνέχεια, οι Ολυμπιακοί Αγώνες, καλλίτερα οι δήθεν Ολυμπιακοί Αγώνες – που δημιουργήθηκαν στην Ελλάδα, αναγεννήθηκαν στη Αθήνα, κ.λ.π – στεγάστηκαν επίσης σε μεταλλικές κατασκευές που σημαδεύτηκαν από την άποψη Καλατράβα στο Ολυμπιακό Στάδιο. Πρόκειται βεβαίως περί σπουδαίου αρχιτέκτονα-μηχανικού , που συνεχίζει με θαυμαστή συνέπεια τη δυτική νεωτερική πρόταση : μορφές σε ένταση, στην συνεπή μέχρι σήμερα ακολουθούμενη ακολουθία της Γοτθικής Παράδοσης. Όμως οι μορφές αυτές δεν έχουν καμμία σχέση με την ελληνική Παράδοση – που οδηγούσε μέχρι προσφάτως την νεοελληνική διάνοηση και την νεοελληνική Τέχνη σε ιδιαίτερης ιστορικής αξίας πολιτισμικά παραδείγματα , μέχρι δηλ. τη συστηματοποίηση της αλλοτριώσής της - και απορώ πως δεν αναζητήθηκαν άλλες μορφές , με έναν αρχιτεκτονικό διαγωνισμό π.χ., αλλά απ' ευθείας επελέγη ο Καλατράβα (αυτό εγγίζει τα όρια του σκανδάλου, αν δεν είναι καθαρώς σκάνδαλο). Έτσι γέμισε η Αθήνα και με άλλα εμβληματικά καλατραβάκια που τη σημάδεψαν, από τη γέφυρα- «κέρατο» της Μεσογείων (του ιδίου), μέχρι αντιγραφές του σε στάσεις Μετρό και αλλού. Μια και αναφέρθηκα στο Μετρό: επίσης απρόσωπο , παρότι καταβλήθηκαν προσπάθειες να στολιστεί με έργα τέχνης μοδάτων καλλιτεχνών. Άλλο γλαφυρό δείγμα θλιβερού και κακέκτυπου εκδυτικισμού είναι και ο πολύπαθος εορταστικός χριστουγεννιάτικος στολισμός της Αθήνας : από «το πιο μεγάλο δέντρο της Ευρώπης», πριν μερικά χρόνια, στα γοτθικά σπιτάκια με τα πανάκριβα ζαχαρωτά και το «καρουσέλ» της προηγούμενης Δημοτικής Αρχής. Η σημερινή Δημοτική Αρχή πλειοδότησε : διατήρησε το με αμερικάνικες διακοσμήσεις καρουσέλ, ενώ το προηγούμενο γοτθικό χωριό το έκανε πιο «στρούμφ» σε μία φτωχογιορταστική διακόσμηση του Εθνικού Κήπου. «Πρώτ' απόλα η χαρά των παιδιών που είναι το μέλλον, κ.λ.π». Τα Χριστούγεννα όμως πού είναι ; στο ότι κάπου-κάπου υπάρχει κανένα αστεράκι και τα διεθνοποιημένα τραγουδάκια ; Η παλαιά ανιστόρητη ρήση «ανήκομεν εις την Δύσιν» υλοποιείται σταθερώς και φιλοτίμως. Και μην αντιτάξουμε τα «αν», γιατί μπορούμε να αντιτάξουμε και άλλα «αν». Τελευταίο «κατόρθωμα» νέο μουσείο της Ακρόπολης : Παρ' όλα τα βαρύγδουπα του διάσημου αρχιτέκτονα του και τον θαυμασμό κάποιων νεότατων, επηρμένων και λάγων για τις Δυτικές «μοντερνιές» αρχιτεκτόνων (που έχουν -γι' αυτό; - πρόσβαση στα Μέσα), πρόκειται για ένα έργο που καταστρέφει την κλίμακα ολόκληρης της περιοχής. Το αρχιτεκτονικό έργο δεν κρίνεται από την μορφολογία του ίδιου του κτηρίου, αλλά από τη σχέση του με τον Τόπο, ή έστω το τοπίο στο οποίον επικάθεται. Καθαρά μορφολογικά άλλωστε δεν είναι παρά ένας αμφισβητούμενης αισθητικής αξίας συνδυασμός «μοντέρνου» με ολίγον από «αποδόμηση» - που αν «ενοχλείται» δεν είναι παρά από το επίσης

αμφιβόλου αισθητικής αξίας κτήριο Βάϊλερ και όχι από τα δύο εξαιρετικά κτήρια της Διονυσίου Αεροπαγίτου, που λειτουργούν ως ασπίδες του λόφου της Ακρόπολης απέναντι στη νέα βαρβαρότητα που ενέσκηψε, κτήρια που το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο και το Τμήμα Νεωτέρων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού (;) επιδιώκουν να κατεδαφίσουν με την διπλή ψήφο των Προέδρων τους (που άλλωστε , αν μη τι άλλο, δεν ήταν και ιδιαίτερες πνευματικές προσωπικότητες)

Τα παραδείγματα που ανέφερα είναι ενδεικτικά, υπάρχουν πάμπολλα τέτοια σε κάθε πτυχή της ζωής μας και στις εικόνες που μας επιβάλλονται και που δημιουργούν το νέο συλλογικό μας φαντασιακό, η δε προϊούσα αλλοτρίωσή μας δεν φαίνεται πως θα αναχαιτιστεί προτού ολοκληρωθεί (παρόλο το σπαραγμό στα τραγούδια του Σαββόπουλου).